

FEKETE ISTVÁN 125 – FELSŐS FELADATSOR

Idén ünnepeljük Fekete István, József Atilla-díjas író születésének 125. évfordulóját, aki az egyik legolvasottabb írónk, kinek regényeiből játék- és rajzfilm is készült. Őt tartjuk az erdész-vadász irodalom egyik legismertebb képviselőjének Magyarországon.

Ebből az alkalomból kerül megrendezésre az **Ady Endre Könyvtárban**, a **Titkos kalendárium** elnevezésű kiállítás a **Móra Könyvkiadó** jóvoltából, mely az író életét mutatja be tablók, tárgyak segítségével.

Ennek a megemlékezésnek része ez a feladatsor is, melyből nagyon sok érdekes információt tudsz majd szerezni Fekete Istvánról és az ő egyik fő művéről, a Tüskevárról, illetve ezáltal a természet titkairól is.

A MEGOLDÓLAP leadásának határideje: 2025. március 12. (szerda).

(Ady Endre Könyvtár, Hatvan, Kossuth tér 3.,
e-mail: gyermekkonyvtar@konyvtarhatvan.hu)

Eredményhirdetés: 2025. március 14. (péntek), a könyvtár facebook oldalán és honlapján – www.konyvtarhatvan.hu

A feladatlap megoldásához internet használata szükséges.

Segítő oldalak:

<https://gyermekmese.info/letoltes/fekete-istvan-tuskevar.pdf> , <https://www.feketeistvan.hu> ,
<https://mora.hu/sorozat/fekete-istvan-muvei-22> , <https://www.kozterkep.hu/14722/fekete-istvan-emlektabla> ,
[https://hu.wikipedia.org/wiki/Fekete_Istv%C3%A1n_\(%C3%ADr%C3%B3,1900%E2%80%931970\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Fekete_Istv%C3%A1n_(%C3%ADr%C3%B3,1900%E2%80%931970))

Fekete István 1900. január 25-én született a somogy megyei Göllén.

Szülőházán emléktábla hirdeti, hogy:

„E házban született FEKETE ISTVÁN író.

Rajongásig szerette szülőfaluját és annak embereit, akik emberségét és írói világát formálták.

Élt 1900-1970.

A nagy író emlékét kegyelettel őrzi Gölle község lakossága.”

1. Egészítsd ki a tábla szövegét!

Fekete István Göllén végezte el az elemi iskola első négy osztályát, mely évek nagy hatást gyakoroltak egész életére. 1910-ben a családja Kaposvárra költözött, iskolai tanulmányait is itt folytatta.

1917-ben önként vonul be katonának, majd a szolgálat letelte után a mosonmagyaróvári Magyar Királyi Gazdasági Akadémiára iratkozott be, ahol 1926-ban mezőgazdászként végzett. Mezőgazdászként előbb a baranya megyei Bakócára került segéd tisztnek, majd Ajkára, ahol vezető gazdatiszt lett Nirnsee Pál birtokán. Munkája alatt fellendült a birtok, hírnevet szerezve neki és gazdájának egyaránt. Itt ismerkedett meg Piller Edittel, akivel 1929. december 12-én házasságot kötött. Két gyermekük született: Edit és István.

Fekete István nem tanult író, hanem született tehetség volt. Első felnőtt írásai rövid lélegzetű megfigyelések elsősorban a vadászat, vadgazdálkodás témaköréből, amelyekkel, mint gyakorló gazdatiszt találkozott a mindennapi munkája során. Ezeket a **Nimród vadászújság** szerkesztőjének, **Kittenberger Kálmánnak** (híres afrika- kutató, vadász) küldte el, aki megjelentette azokat. Ettől fogva Kittenberger – felismerve tehetségét - bízta az írásra.

Kittenberger 1935-ben bemutatta a kezdő íróat a már befutott, népszerű **Csathó Kálmánnak**. A találkozásból életre szóló barátság lett, Csathó pedig valóban mindent megtett, amit egy mentor tehet: tanácsokkal látta el Feketét, bátorító kritikákat írt róla, és még műveivel is kilincselte különböző kiadóknál. A feltörekvő író több, később életmeghatározónak bizonyuló irodalmi pályázaton is sikerrel indult ekkoriban. Így születtek jelentős korai regényei: *A koppányi aga testamentuma* és a *Zsellérek*.

2. Mely társaság pályázatára és mikor írta meg Fekete István a *A koppányi aga testamentuma* című regényét?

1936-tól 1945-ig főképp a Herczeg Ferenc szerkesztette *Új Idők* c. folyóirat szerzőgárdájába tartozott, 1940-ben pedig bevásárolták a Kisfaludy Társaságba. A második világháborút követő viharos történelmi időszakban irodalmi munkássága háttérbe szorult. Ekkor már csupán az *Új Ember* és a *Vigilia* fogadta szívesen írásait, itt rendszeresen közölték apróbb, tárcszerű novelláit. 1955-ben jelent meg újra könyve, ettől kezdve élete végéig termékeny író volt. Életében számos elismerést, díjat, kitüntetést kapott.

3. Az alábbiakban a szerző állatokról szóló könyveit választottuk ki. Rakd sorba az összekeveredett betűket, majd párosítsd az állat képével!

1. Á S B G N C O _____
2. K V U _____
3. Í S C _____
4. Ú H _____
5. A L U R T _____

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Fekete István röviddel a halála előtt, 1970-ben fejezte be megindító önéletrajzi regényét, amely Somogy megyében eltöltött gyermek- és ifjúkorát eleveníti fel. Az egymást követő, hol derűs, hol borongós emlékek segítségével a szerző elvezeti az olvasót különös hangulatokkal teli írói világába, beavat megérzéseibe, legbensőbb titkaiba.

4. Mi a regény címe?

Halálától napjainkig népszerűsége töretlen, folyamatosan adják ki újra és újra könyveit. Külföldön tíz nyelven, 12 országban, 45 kiadásban jelentek meg könyvei. Több regényét sikeresen megfilmesítették (Koppányi aga testamentuma, Túskevár, Bogács, Lutra), Vuk, a kistróka pedig világszerte ismert mesehőssé vált.

TÜSKEVÁR

A **Túskevár** Fekete István 1957-ben megjelent regénye, melyért 1960-ban József Attila-díjjal tüntették ki.

A kötet két hetedikes, budapesti fiú nyári vakációját írja le a Kis-Balaton környéki nádasban.

A feladatok megoldásához a 170 oldalból a megjelölt 12 oldalt kérjük elolvasni.

A közeli nyári szünet előestéjén izgatott csend üli meg az osztálytermet, amint Kengyel tanár úr a naplót böngészi. Diákjai szorongva figyelik, ahogy az utolsó órák egyikén a tanár a kétes osztályzatú diákokat szólítja fel. Közben főszereplőnk már szellemileg a távoli lópvidékeken evez...

Olvasd el a Túskevár első 5 oldalát! (<https://gyerekmese.info/letoltes/fekete-istvan-tuskevar.pdf>)

Móra Kiadó, 1962. (negyedik kiadás)

(2 – 5. oldal: „Az osztály zsongása lassan elcsendesedett.érzi már, hogy utána megy Kengyelnek.”)

5. Pótold az osztálynévsort az olvasottak alapján! A sötét cellákba írd be a tanulók beceneveit!

	Osztálynévsor	Becenevek
1	Acél _____	
2	A _____ E _____	
3	Balogh	
4	C _____ Á _____	Bika
5	D _____	
6	Ernyei	
7	F _____	
8	Herényi	
9	Janda	
10	J _____	
11	Kertész	
12	L _____ Gyula Lajos	
13	Mikics	
14	Nánai	
15	P _____ Béla	
16	Sós _____	
17	T _____	Bolha
18	V _____ Péter	
19	Wallenberg	

6. Mi a címe Gyula készülő könyvének?

Gyula szülei mérnökök és van egy gondoskodó nagynénije, Piri mama. A fiúnak egyetlen lehetősége a nyaralásra, hogy anyjának testvérénél, István bácsinál töltsse a szünidőt a Kis-Balatonnál. A szülei a nyaralásért cserébe a fiuktól jó tanulmányi eredményt várnak el. Bizonyítványa színjeles lesz, matematikából is sikerül javítania a szigorú Kengyel tanár úrnál.

Sármelléken az elfoglalt István bácsi Matula bácsi gondjaira bízta a fiút, aki jól ismeri a település melletti nádtenger világát. A vendéglátók úgy gondolják, a fiú leginkább a tapasztalataiból tanulhat, ezért amikor a berekbe indulás előtt Gyula gumicsizma helyett szandált vesz a lábára, nem szólnak neki. A fiú lábát felsérti a sás, megszúrják a növények...

Olvasd tovább a regényt, „lapozz” a 33. oldalra, olvasd a 38. oldalig! „Hova mennek a varjak, ... keszeget emelt ki a vízből.”

Tutajos (István bácsi és Matula bácsi javaslatára) **Lovassy Sándor** könyvéből tájékozódik a berek állatairól, melynek címe **Magyarország gerinces állatai**. http://eprints.edk.oeo.hu/840/1/lovassy_mo_gerinces_allatai_OPT.pdf
Ebből a kötetből és a fenti 6 oldalról idézünk a jellemzéseknél.

7. Az állatokat párosítsd képükkel és a róluk szóló jellemzéssel!

a, búbic

a		
---	--	--

b, szürkegém

b		
---	--	--

c, bakcsó

c		
---	--	--

d, kanalas gém

d		
---	--	--

e, cigányhal

e		
---	--	--

f, szitakötő

f		
---	--	--

g, vadponty

g		
---	--	--

h, keszeg

h		
---	--	--

i, Csikas

i		
---	--	--

j/rétihéja

j		
---	--	--

1. compó; „... jó íze van.” „Színe felül sötét feketés-zöld a hasátája sárgás...”

2. „vakvarjú; úgy szól, hogy: kvak-vak”

3. „- örül, mert engem lát, morog, mert magát nem ismeri.”

4. „Teste... oldalról lapított, ...Színe felül feketésszürke, oldalai ... ezüstfehérek,...”

5. „a folyó felett ...táncoltak”

6. „...nem látja a csőrüket? ...Mondhatom, büdös, akármilyen szép fehér...”

7. „fekete-fehér” ... „Tarkóján hosszú, keskeny, ... felmereszthető bóbitát visel.”

8. „micsoda motor van ebben... nyurgapontynak is mondják...”

9. „Rideg sárga szeme a vízben volt, és pár perc múlva a hosszú csőr levágott a vízbe...”

10. „nagy barna madár imbolyogva, ... céltalanul keringett alacsonyan a nád felett.”

A/

© Kókay Szabolcs - MME - www.mme.hu

B/

C/

D/

© Kókay Szabolcs - MME - www.mme.hu

E/

F/

© Kókay Szabolcs - MME - www.mme.hu

G/

© Kókay Szabolcs - MME - www.mme.hu

H/

I/

J/

© Kókay Szabolcs - MME - www.mme.hu

Tutajos és Matula bácsi horgásznak, a kifogott halból halászlét főznek. Tutajos, miután többször horgászik együtt Matula bácsival, később egyedül is megpróbálkozik, ekkor azonban egy csuka megharapja az egyik ujját. Tutajos és Matula bácsi csónakon járják be a nádaszt, a fiú megtanul evezni is. Matula bácsi kitartó kifárasztás után nagy halat fog, amit megsütnek. Az élővilág megismerése céljából közösen leskunyhót építenek, ahol sok időt töltenek.

Bütyök érkezésekor Tutajos már hozzászokott a felelősségteljes élethez, s Matula rábízta Bütyök betanítását is. A két fiú együtt csinál mindent. Amikor a nádasban horgásznak, elkapja őket a jégzivatar, mivel nem veszik észre a viharfelhőket. A két fiú hosszabb idő alatt ér csak fedezékbe, eközben megsérülnek a lehulló jégdaraboktól.

Olvasd tovább a könyvet a 129. o.- 130. o.-ig „Te Bütyök, nem dörgés ez?... Evezz, Tutajos, te jobban fázol!”

8. Milyen jele volt annak, hogy vihar közeledik?

9. Nézz utána a Magyar nyelv értelmező szótárában (amely a könyvtárban és interneten is elérhető), hogy mit jelent a „mennykő” kifejezés?

<https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/elolap.php>

10. Írj egy szólást vagy közmondást a kifejezéssel!

Tutajos tüdőgyulladást kap, míg felgyógyul, addig Bütyök Istvánnak segít a gazdaságban, a takarmányt mázsálja a mérlegen, közben pedig utoléri őt az első szerelem is... A nyár végére a fiatalok megerősödnek, főleg Tutajos, aki a szünet elején még gyenge kisgyermek volt. A két fiú visszatér Budapestre, újra elkezdődik az iskola, találkoznak osztálytársaikkal, és újra megkezdődik a mindennapi élet. Most kezdődik el a nyolcadik osztály.

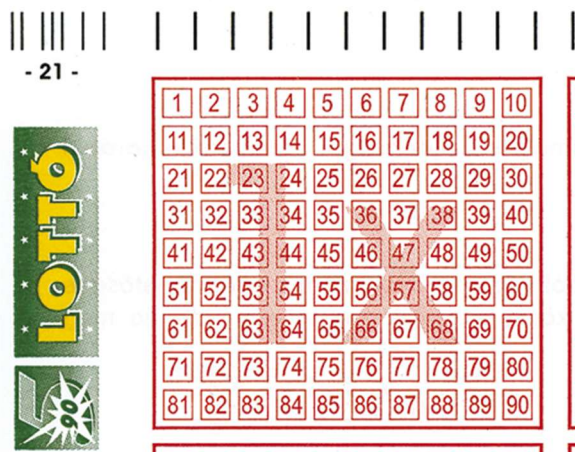
A következő feladatban állításokat olvashattok a regényről és a belőle készült filmről.

11. Pótold a számokat az állításokban!

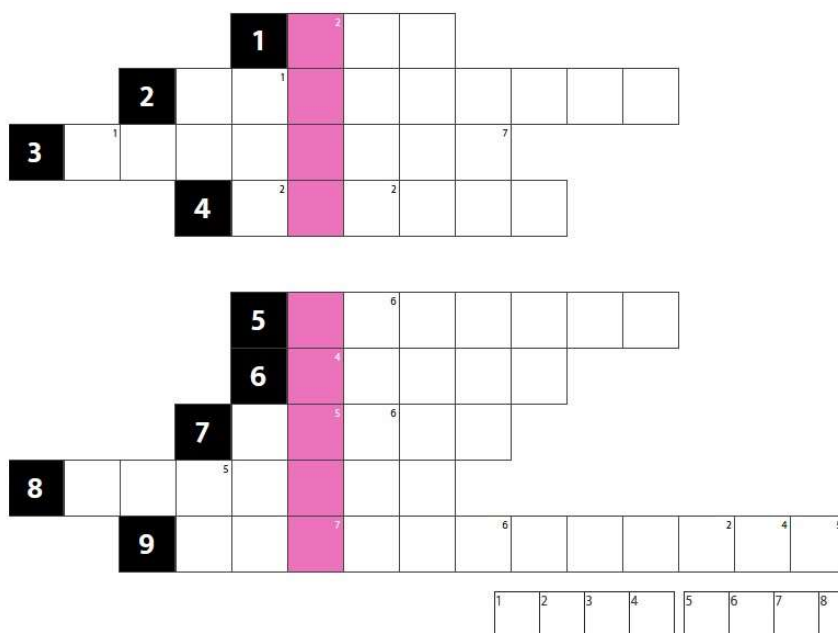
Jelöld be a lottószelvényen az 5 „nyerőszámot”!

- „2005-ben A Nagy Könyv szavazáson a regény Magyarország _____ legnépszerűbb könyve lett.”
- „Az eredeti kézirat 408 sűrűn teleírt A/_____ -es oldalt foglal magába.”
- „Az aranyfestéssel, vászonkötéssel ellátott szöveget az író 1956. június _____ -én kezdte írni.”
- Fekete István „19_____ -ban József Attila-díjban részesült Tüskevár című regényéért.”
- Nyolc epizódból áll a regényből 19 _____ -ben készült filmsorozat.

NORMÁL SEGÉDSORSJEGY

12. Fejtsd meg a rejtvényt!

- 1 Ennyi szál gyertya szerepel Fekete István elbeszélésgyűjteményének címében
- 2 A gróf vezetékneve, akiről múzeumot neveztek el Hatvanban, melyben megtalálható F. I. Emlékszobája
- 3 A diákújság, melyben Fekete István első verse megjelent
- 4 A Móra kiállítás címében szereplő jelző (... kalendárium)
- 5 A Tüskevár regénybeli helyszíne (Kis-.....)
- 6 Ki a "simabőrű" a Vuk című regényben
- 7 A Munka Érdemred ilyen fokozatát kapta F.I. 70. születésnapja alkalmából
- 8 Matula bácsi keresztnéve
- 9 Fekete István édesapjának foglalkozása

Mi az összefüggés a megfejtés és a Tüskevár c. regény között?

MEGOLDÓLAP

1. _____

2. _____

3.

1	
2	
3	
4	
5	

4. _____

5.

	Osztálynévsor - név	Becenév
1	Acél _____	
2	A _____ E _____	
3	Balogh	
4	C _____ Á _____	Bika
5	D _____	
6	Ernyei	
7	F _____	
8	Herényi	
9	Janda	
10	J _____	
11	Kertész	
12	L _____ Gyula Lajos	
13	Mikics	
14	Nánai	
15	P _____ Béla	
16	Sós _____	
17	T _____	Bolha
18	V _____ Péter	
19	Wallenberg	

6. _____

7.

a		
b		
c		
d		
e		
f		
g		
h		
i		
j		

8.

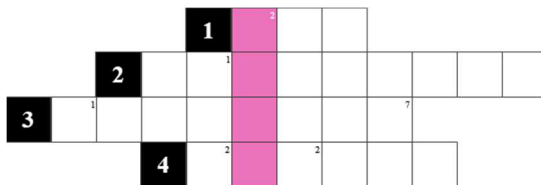
9.

10. _____

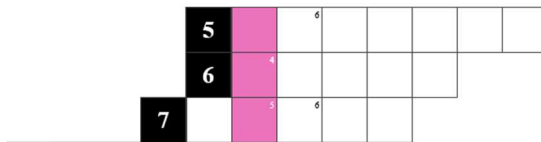
11.

--	--	--	--	--

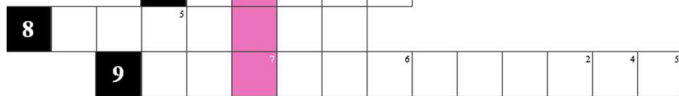
12.

a, _____

b, _____

Megoldó neve: _____ Iskolája, osztálya: _____
--